

Språkets ursprung

Text: Gregor Kwiek, översättning David Kwiek, bearbetning Peter Svernby och Sofie Sandholm

Hitta romernas ursprung med hjälp av språket

Frågan om romernas ursprung är en gammal fråga som långsamt har börjat få ett svar med hjälp av forskning, internet och media. Många är idag medvetna om att romerna har sitt ursprung i Indien, men de flesta vet inte varför och när romerna lämnade Indien.

Med hjälp av forskning om det romska språket romani och med kunskap om några traditioner som inte är europeiska utan indiska vet vi nu att romerna lämnade Indien för omkring tusen år sedan.

Ord från olika språk

I romani hittar vi många indiska ord som till exempel *dand (tand)*, *vush (läppar)*, *jakha (ögon)*, *khan (öron)*, *jekh (en)*, *duj (två)*, *thrin (tre)*. Ibland händer det att ett språk förlorar en del av sitt ordförråd eller ersätter det med något annat. I romani används det persiska ordet *brek (bröst)* som inte längre finns i det moderna iranska språket.

På vägen från Indien till Europa lånade romerna ord som *xurde (växel)* från persiska, *grast (häst)* från armeniska och *shukar (vacker)* från turkiska. När romerna kom till Grekland, genomgick deras språk grammatiska förändringar och det romska språket föddes.

Eftersom vi vet när vissa ord dog ut i de länder där romerna lånade orden kan vi räkna ut den ungefärliga tidpunkten när romer passerade genom dessa länder. Så har vi kommit fram till att romerna lämnade Indien för tusen år sedan.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

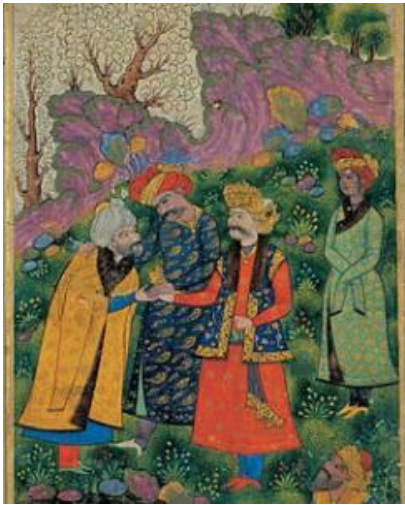
Ame rom sam -
Vi är romer

Krig och flykt

Varför finns det 62 romska dialekter?

Genom forskningen om det romska språket känner vi till närvaron av romer i västra Indien för omkring tusen år sedan, och vi vet att de lånade ord längs sin väg till Europa och att deras grammatik utvecklats i Grekland. I Indien talas idag cirka 1652 språk eller dialekter. En av de starkaste teorierna är att romerna inte lämnade Indien som en enda språkgrupp utan som flera.

En indisk armé

Mahmud Ghasni i rött
Assigned to Kamaledin Behzad , via Wikimedia Commons

Tack vare forskning av [Dr Ian Hancock](#), en lingvist vid University of Texas i Austin, vet vi den romska utvandringen från Indien hängde ihop med [Mahmud Ghazni](#) invasion av nordvästra Indien. Mahmud Ghazni var en afghansk sultan som levde år 979 – 1030.

Indiska kungligheter ville driva ut angriparna. De trodde att bästa sättet att göra detta var att sätta upp en armé som skulle föra krig mot inkräktarna i årtionden.

Det innebar att denna armé inte skulle kunna komma tillbaka för förstärkningar. I stället skulle de skicka med dem människor från andra kaster än krigarna. De som skulle följa med krigarna var underhållare, kockar, konstnärer, jordbrukare, helare och så vidare. På detta sätt skulle armén kunna vara självförsörjande med nästan allt.

Tyvärr kunde denna armé inte köra ut angriparna utan förlorade striderna och fortsatte röra sig västerut. Denna teori förklarar dock inte helt varför det finns 62 romska dialekter.

Ame rom sam -
Vi är romer

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola
Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](#)

Olika Grupper

Låneord från olika länder

När romerna hade lämnat Grekland och börjat spridas över hela Europa, började romani att ta till sig lånord igen från de länder där romerna levde. Den så kallade Vlax Romani-gruppen förslavades i Rumänien under nästan 500 år vilket innebar att de grupper som bodde där delade en språklig utveckling tillsammans under 500 år.

Lovari-gruppen och kelderash-gruppen tillhör den vlaxiska familjen. Lovari-gruppen var hästarbetarna och kelderasha arbetade med koppar och grupperna har fått sitt namn från de yrken de hade under slaveriet. Dessa två grupper är språkligt nära varandra med några små skillnader i dialekter och traditioner.

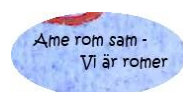
Andra romska grupper hamnade till exempel i Finland, där deras antal var litet och de var isolerade från andra romska grupper, vilket gjorde deras dialektområde litet. Det här är dock inte den enda anledningen till att det finns 62 romska dialekter.

Orden ändras

Ord som ändras med tiden

Liksom det engelska språket och andra språk, går det romska språket genom en process som kallas reducering. För att förstå reducering kan vi titta på det engelska språket. På engelska kan orden *inte* och *kommer inte* att förkortas eller dras ihop till *can't* och *won't*. Samma sak inträffade med det romska språket, förutom att reduceringar ägde rum i olika grupper separat från varandra.

Till exempel har ordet *kodova* i några dialekter förkortats till *kodo*, medan det i andra blev *kova* eller *dova*. När dessa dialekter kommer i kontakt med varandra, kan de ha problem att känna igen en del ord på grund av reduceringen och det kan ibland vara svårt att kommunicera. Det här är en del av förklaringen till varför det finns 62 romska dialekter.

är producerad 2013 för Folkbildningsnätet av Skarpnäcks folkhögskola

Detta verk är licensierat under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiellt-DelaLika3.0 Unported Licens](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/)

